

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.3 (3411) ●

● ЧАЦВЕР, 22 СТУДЗЕНЯ, 2015

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Прызналі і ўшанавалі
Людміла Дзёміна, кіраўніца
беларускай суполкі “Нёман”
з Тальяці, атрымала
ганаровае званне “Жанчына
Аўтаграда-2014” Стар. 2

**“Так хочацца
дажыць
да юбілею
Перамогі...”**
Стар. 3

У плыні вялікай оперы
Конкурс вакалістаў, які
ўпершыню праходзіў у Мінску,
упрыгожыў 5-ы Міжнародны
операны форум у Вялікім
тэатры Стар. 4

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

З новым Сонцам!

Галоўнымі дзейнымі асобамі інтэрактыўнага спектакля “Каляднае свята”, што ладзілася ў Пасольстве Беларусі ў Малдове, сталі калядоўшчыкі

Спачатку — пра новае Сонца. Каляды, як вядома, ёсць заўсёды знак павароту Сонца на вясну. Гэтае свяціла ў продкаў было галоўным боствам, яму ўсе пакланяліся, ладзілі святы ў ягоны гонар. І Купальскі абрад, дарэчы, да сонцапавароту таксама прывязаны. То калі дзень большае, усіх можна віншаваць і з новым Сонцам.

Калі паўсюль панаваў Калядны і пераднавагодні настрой, мы дзяліліся адзін з адным радасцю ды прыўнеслі ў букет святаў свой нацыянальны каларыт. 29 снежня ў Пасольстве Беларусі для дзяцей і дарослых беларусаў Малдовы ладзілася цікавая імпрэза. Гэта сумесны праект Пасольства і Беларускага культурнага руху Малдовы. Узгадаць Калядныя традыцыі беларусаў, адаптаваць да сучасных умоў ды пашырыць іх “у народ”, роднай мове аддаць належнае — мэтай у дзёе было шмат. І галоўная: павесяліцца! Упершыню для членаў беларускага дыяспары Малдовы такое свята ладзілася ў зале Пасольства. Ва ўрачыстай, прыгожай і па-хатняму ўтульнай атмасферы.

Часовы Павераны ў справах Беларусі ў Малдове Аляксандр Салаўёў дзякаваў актыву суполак дыяспары за тую работу, што праводзілі мы летась. І сапраўды ёсць што ўспомніць. Газета “Голас Радзімы” асвятляла знакавыя падзеі на шляху: сустрэча з Прэзідэнтам Беларусі, пачатак радыётрансляцыі на беларускай мове, афармленне і рэгістрацыя Беларускага культурнага руху Малдовы... Супляменнікі выдатна папрацавалі, заслужылі добрыя словы. Для гасцей у Пасольстве арганізавалі салодкі стол з усялякімі прысмакамі.

Было і відовішча: актывісты БКРМ падрыхтавалі беларускамоўны

А хто прачытае на Калядным свяце верш па-беларуску, у таго ўвесь год будзе шчаслівым!

інтэрактыўны спектакль “Каляднае свята”. Задзейнічалі не толькі малых артыстаў, але і дарослых супляменнікаў. Атрымаўся сямейны беларускі этнічны тэатр. Галоўнымі дзейнымі асобамі сталі калядоўшчыкі — без іх ніяк. Гэта героі Каляд з дахрысціянскіх часоў. Да іх удала далучыліся беларускія міфалагічныя персанажы: Зюзі, вядомы як бог Зімы, яго памагатыя: Мароз і Завіруха. У пастаноўцы дзеці і дарослыя ў нацыянальных касцюмах распавялі гасцям пра гісторыю Каляд, сакральны сэнс свята, пра асаблівасці святкавання на Беларусі з часоў далёкіх і ў нашыя дні. Мы павіншавалі беларусаў і нашу родную Бацькаўшчыну з Калядамі, з Новым годам і Раствам Хрыстовым.

Каляднае яднанне ў Пасольстве аблягчалі інтэрактыўныя моманты: артысты ўсіх уцягвалі ў дзейства. Мы ладзілі Калядную віктарыну, былі конкурсы Зюзі, загадкі, карагоды. У нашым Калядным свяце кожны, хто прыйшоў на яго, змог сябе праявіць. Задума ўдалася: весяліліся і малыя, і старыя, адзін другому дапамагаючы. Дзяўчаткі ды хлопчыкі, мамы і таты, нават бабулі з іх дзядулямі выдатна адказвалі на пытанні, адгадвалі загадкі. Трапіна кідалі снежкі, разам вадзілі карагоды. Супляменнікі пажадалі адзін другому ўсяго самага прыгожага і добрага пад новым Сонцам, згадвалі Калядныя традыцыі маленства.

Напрыканцы свята малыя беларусы Малдовы агрымалі ад Зюзі і Па-

сольства салодкія падарункі. І дарослых артыстаў заахоцілі: усмешкамі ды бурнымі апладысмантамі. Зрэшты, і сам удзел у падобным свяце кожнаму дае шмат станоўчых эмоцый, бо спрацоўвае знакаміты парадокс: што аддаў — тое тваё. Беларускі культурны рух Малдовы жадае ўсім беларусам свету ў Новым годзе, пад новым Сонцам Божага бласлаўлення ва ўсіх справах, моцнага здароўя, добрабыту. Хай будзе мірным неба над галавой ды ўдаецца ўсё тое добрае, што задумалі. Закончу ж прыгожым вершам: “Хай ціха плывуць ад сяла да сяла/ Над Божымі храмамі Калядныя званы,/ Каб Беларусь наша вечна мірна жыла,/ Каб мела і Славу, і Сілу, і Гонар!”

Ганна Мазур,
старшыня праўлення Беларускага культурнага руху Малдовы

ВЕСТКІ

Падарожжы — на розныя густы

Наталля Злотнік

Турыстычныя магчымасці Беларусі прэзентуюцца днямі ў Вільнюсе пад час міжнароднай выставы турызму і актыўнага вольнага часу Adventur

У Нацыянальным агенстве па турызме паведамілі, што гасцей выставы пазнаёмяць з асаблівасцямі, перспектывамі беларускага ўязнога турызму. Будучы прадстаўлены магчымасці аздараўлення, медыцынскага і актыўнага турызму. Амаатары адпачынку ў цішыні, спакоі, на ўлонні прыроды знойдуць на выставе шмат карыснай інфармацыі пра аграрна-экатурызм рэгіёнаў краіны.

Удзел у прэзентацыі бяруць музей “Замкавы комплекс “Мір”, Нацыянальны гістарычна-культурны музей-запаведнік “Нясвіж”, прадстаўніцтва ААН у Беларусі — з праектам міжнароднай тэхнічнай дапамогі USAID “Мясцовае прадпрыемальніцтва і эканамічнае развіццё”. З ліку вядомых турыстычных браўндаў і Музейны комплекс старадаўніх народных рамёстваў і тэхналогіі “Дудуткі”. Свае магчымасці прадэманструюць таксама гасцініца “Славянская”, турыстычныя кампаніі “Белінтурыст”, “РайдоТур”, “БелАгроТрэвел”, “Адрас Лета”.

Прэзентацыю змогуць пабачыць наведнікі выставы Adventur, у тым ліку літоўскія тураператары і прадстаўнікі СМІ. Мерапрыемства пройдзе пры падтрымцы пасольства Беларусі ў Літве.

Adventur-2015 пройдзе з 23 па 25 студзеня ў выставачным кангрэс-цэнтры Litexpo. У працы выставы прымуць удзел больш за 200 удзельнікаў з 17 краін. Галоўнымі тэмамі экспазіцыі стануць экскурсіі для адукацыйных устаноў і падарожжы з дзецьмі, сямейныя і святочныя падарожжы.

ЗЕМЛЯКІ

Сустрэча творчых людзей

На Браслаўшчыну прыежджалі паэты з Даўгаўпілса Ірына Страздоніка-Плячко і Станіслаў Валодзька

У нашай раённай бібліятэцы ёсць добрая традыцыя: ладзіць сустрэчы з таленавітымі людзьмі як Браслаўшчыны, так і ўсёй Віцебскай вобласці. А часам прыежджаюць да нас і больш далёкія госці. На гэты раз да браслаўчан завіталі цікавыя людзі хоць і з-за мяжы, але, як аказалася,

духоўна нам вельмі блізкія. Гэта паэты з Даўгаўпілса Ірына Страздоніка-Плячко і Станіслаў Валодзька.

Ва ўтульнай чыгальнай зале сабраліся актыўныя ўдзельнікі раённага літабяднання “Ветразь надзеі”, сапраўдныя аматары прыгожага пісьменства. Прыхільнікі паэзіі распыталі, як склаўся творчы біяграфіі гасцей, пра іх творчыя набыткі. Як нараджаюцца ў іх вершы? Пра што найчасцей пішацца? Пытанні былі розныя. Па-сяброўску вялася

гутарка пра Яе Вялікасць Паэзію. Сагравалі душы, цешылі слых і жывыя вершаваныя радкі...

Варта адзначыць, што шэраг меладыйных твораў ураджэнца Астравецкага раёна Гродзеншчыны Станіслава Валодзькі, які і ў Латвіі піша вершы па-беларуску, пакладзены на музыку. У тым ліку таленавітым дырэктарам Дзіцячай школы мастацтваў з Браслава Альбертам Белусём. Адна з песень творчага тандэма вельмі палюбілася браслаўчанам і стала ўжо нават

Госці з Даўгаўпілса на сустрэчы ў Браславе

гімнам нашага традыцыйнага свята “Браслаўскія зарніцы”.

Таленавітыя, творчыя, цікавыя ва ўсіх адносінах госці падарылі браслаўчанам лірычны настрой.

Пра сустрэчу з імі напісала раённая газета “Браслаўская звязда”. Паэтаў запрашалі прыежджаць яшчэ — з новымі вершамі.

Алена Пятюшка, г. Браслаў

ДЫЯСПАРА. АСОБЫ

Прызналі і ўшанавалі

Людміла Дзёміна, кіраўніца беларускай суполкі “Нёман” з Тальяці, атрымала ганаровае званне “Жанчына Аўтаграда-2014”

Можна з упэўненасцю сказаць: нават сам удзел у гэтым “народным конкурсе” ёсць прызнанне пэўных заслуг чалавека ў грамадскім жыцці горада. Вылучалі кандыдатаў на званне, дарэчы, прафсаюзныя і грамадскія арганізацыі, саветы жанчын, кіраўніцтва прадпрыемстваў і арганізацый, а таксама органы мясцовага самакіравання Тальяці. Сярод удзельніц — хатнія гаспадыні, дзелавыя спадарыні, грамадскія дзеячы, працаўніцы прадпрыемстваў і арганізацый, шматдзетныя маці. Карацей, усё тэа таленавітыя жанчыны, кім Аўтаград можа па праве ганарыцца.

І вось у Палацы культуры, творчасці і мастацтваў Тальяці прайшоў фінал акцыі “Жанчына Аўтаграда-2014”. Гэта, дарэчы, ужо даволі раскручаны брэнд: ушанаванне пераможцаў праходзіла ў 16-ы раз. У ліку тых, каго ўшаноўвалі, была і беларуска Людміла Дзёміна — старшыня праўлення мясцовай грамадскай арганізацыі “Беларуская нацыянальна-культурная аўтаномія “Нёман” гарадской акругі Тальяці”. Яна прызнана Жанчынай года ў намінацыі “Жанчына-лідар грамадскай арганізацыі”. Такое ганаровае званне яна, безумоўна, заслужыла. І невычэрпная энергія, аптымізм, бездакорная дзелавая рэпутацыя ўрадженкі Бабруйска таму вельмі паспрыялі. Ужо дзесяць гадоў Людміла Іванаўна актыўна ўдзельнічае ў жыцці горада, часцей з ансамблем беларускай песні “Купалінка”, якім кіруе. Галасістых

Урадженка беларускага горада Бабруйска Людміла Дзёміна цяпер канчаткова пакарыла расійскі Тальяці

беларусак можна сустрэць на многіх гарадскіх імпрэзах, яны даюць канцэрты ў сёлах Стаўрапольскага раёна, выступаюць перад ветэранамі вайны і працы, у дзіцячых аўдыторыях. Заўважым, што кіраўніца “Нёмана” была ўжо ўдзельніцай і пераможцай многіх гарадскіх сацыяльных праектаў.

Урачыстую імпрэзу ў Палацы культуры адкрыў старшыня гарадской Думы Дзмітрый Мікель. Звяртаючыся да ўдзельніц акцыі ды ўсіх прысутных ён сказаў, што ў Тальяці жанчыны —

гэта не толькі захавальніцы хатняга ачага, не толькі мамы і бабулі, але і лідары ў многіх сферах жыцця. І святы “Жанчына Аўтаграда” ў чарговы раз пра тое сведчыць. Дзмітрый Мікель удзельнічаў у цырымоніі ўшанавання жанчын у намінацыях “Жанчына-ветэран” і “Жанчына-лідар грамадскіх арганізацый”. Усім удзельніцам акцыі ён пажадаў здароўя, далейшых перамог, росквіту і дабрабыту.

Дэпутат Алена Сазонава, яна ж старшыня Савета жанчын Аўтаградскага раёна Тальяці, таксама

вітала ўдзельніц акцыі, павіншавала з грамадскім прызнаннем фіналістак — “лепшых жанчын, якімі ганарыцца сям’я, калектыву і горад Тальяці”.

Больш за дзве гадзіны доўжылася імпрэза. Падтрымаць “нашу Людмілу Іванаўну”, павіншаваць яе з заслужаным прызнаннем прыйшлі актывісты беларускай суполкі. Гаварылі: слава Дзёмінай — гэта слава і нашай любімай Беларусі. І што менавіта беларуская культура дае ўсім нам крылы для жыццёвага палёту.

Сяргей Шылкін, г. Тальяці

РАЗАМ

Для маладых усе шляхі адкрытыя

Мікалай Бойка

Салістка беларускага вакальнага гурта “Каданс” з Самары Таццяна Марозава пайдзельнічала ў рабоце II расійска-беларускага маладзёжнага форуму

І Беларусь, і Расія немалую ўвагу надаюць рабоце з моладдзю. Бо маладосць — пара светлых мар і фантазій, актыўнасці ў сацыяльным жыцці. Нагадаю, цяпер у Беларусі — больш за 2 мільёны юнакоў і дзяўчат ад 14 да 31 года: больш чым пятая частка насельніцтва. У Расіі іх каля 30 мільёнаў. Істотная частка грамадства. Таму Нацыянальны Савет маладзёжных і дзіцячых аб’яднанняў Расіі, Беларускі камітэт маладзёжных арганізацый сумесна, пры падтрымцы Мінадукацыі і навукі Расіі ды Федэральнага агенцтва па справах моладзі правялі ў Маскве чарговы маладзёжны форум. Заправілі на яго актывістаў маладзёжнага руху абедзвюх краін, былі там і блогеры, журналісты, грамадскія дзеячы, якія працуюць у гэтай сферы, прадстаўнікі адпаведных дзяржорганаў.

Беларусаў Самарскага рэгіёну прадстаўляла Таццяна Марозава, актывістка маладзёжнага аддзя-

лення абласной грамадскай суполкі беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. Таццяна прэзентавала вядомыя чытачам нашай газеты праекты: дзіцяча-юнацкія фестывалі мастацтваў “Беларусь — мая песня!” і “Адзінства”. Іх рэалізуе беларуская суполка Самары. На форуме ішлі дыскусіі па актуальных пытаннях маладзёжнай палітыкі Саюзаў дзяржаў, а на круглых сталах абмяркоўвалі: як лепш выкарыстоўваць інтэрнэт дзеля дыялогу прадстаўнікоў братніх краін. Была экскурсія ў музей Вялікай Айчыннай вайны: сёлета, у юбілейны год Вялікай Перамогі над фашызмам, моладзь будзе актыўна ўдзельнічаць у святочныя мерапрыемствах. “На форуме я знаёмілася з цікавымі людзьмі, удзельнічала ў круглых сталах з прадстаўнікамі Грамадскай Палаты і Мінадукацыі і навукі Расіі, паглыбілася ў праблемы сучаснай моладзі, — падзялілася ўражаннямі Таццяна. — Мы абмяркоўвалі перспектывы, варыянт супрацоўніцтва. Я расказала аб праектах самарскіх беларусаў, ансамбля “Каданс”, дарыла ўдзельнікам сустрэч нумары нашага часопіса “Едінства”. Цяпер больш людзей ведае пра суполку, і ўжо запрашаюць “Каданс” выступіць у розных куткі Беларусі і Расіі”.

Таццяна Марозава з удзельніцамі форуму

Удзельнікам форума з Беларусі цікава было даведацца: і ў Паволжы ёсць людзі, захопленыя вывучэннем беларускай культуры, якія пашыраюць яе ў Самарскім рэгіёне. “Калі шчыра, то і для мяне пасля форуму Беларусь і беларусы сталі яшчэ больш роднымі”, — прызналася Таццяна.

Прэзідэнт суполкі Ірына Глуская задаволена, што прадстаўніца “Каданса” пабывала ў Маскве, пашырыла кола сяброў і знаёмых суполкі. Дарэчы, па выніках форуму 15 снежня ў Мінску на сумесным пасяджэнні калегіі Мінадукацыі, Дзяржкамтэта па навукі і тэхналогіях Беларусі і Мінадукацыі і навукі Расіі падпісана сумеснае Пагадненне аб

супрацоўніцтве ў сферы маладзёжнай палітыкі. Намеснік міністра адукацыі Беларусі Віктар Яжык лічыць: Пагадненне дапаможа эфектыўна рашаць стратэгічныя задачы інавацыйнага развіцця абедзвюх краін, ствараць адзіную навукова-тэхнічную і адукацыйную прастору Беларусі і Расіі.

Да сказанага можна дадаць: сёлета ў Беларусі аб’яўлены Год моладзі. Можна не сумнявацца, што гэта паспрые развіццю творчага, навуковага і прафесійнага патэнцыялу юнакоў і дзяўчат, актывізму прыцягненню іх да сацыяльна-эканамічных праектаў у Беларусі. І маладым супляменнікам замежжа таксама варта падумаць, як у іх пайдзельнічаюць.

ТРАДЫЦЫ

Калі бліжэй становяцца нябёсы

Рыгор Арэшка

У Мінску прайшоў першы фестывалі лясных і ляльчых тэатраў

Батлейка — ляльчы тэатр, які быў пашыраны на Беларусі. Галоўная адметнасць у яго — вялікая скрыня, якая служыць і сцэнай, і галоўным рэквізітам, і жыллом для лялек, што ўдзельнічаюць у дзеях. Вось і на нядаўні фестывалі ў Мінску яго ўдзельнікі ехалі з такім скарбам. Звычайна робіцца скрыня на два ярусы. На верхнім, які сімвалізуе нябёсы, з’яўляюцца перад глядачамі галоўныя дзейныя асобы: Хрыстос, яго маці Марыя і анёлы. А на ніжнім ходзяць звычайныя людзі, у тым ліку і цары, мудрацы: бо яны ж таксама не небажыхары...

Фэст ладзіўся ў надзельнай школе Свята-Елісавецкага манастыра. Адбывалася тое па благавенні Мітрапаліта Мінскага і Заслаўскага Паўла, Патрыяршага Экзарха ўсяе Беларусі. Поўная назва свята: рэспубліканскі праваслаўны фестывалі лясных і ляльчых тэатраў “Нябёсы” ў гонар Раства Хрыстова.

У конкурснай праграме ўдзельнічала 11 творчых калектываў. Сярод іх тэатр-студыя “Вера. Надзея. Любоў” пры надзельнай школе храма “Усецарыца” з 16-й школы Ліды, Мінскі абласны тэатр лялек “Батлейка” з Маладзечна, сямейны тэатр “Батлейка” з Мінска ды іншыя. Журы вызначала пераможцаў у намінацыях “Лепшае мастацкае выкананне”, “Лепшае арыгінальнае рашэнне”, “Лепшае раскрыццё духоўна-маральнага зместу спектакля”. У склад журы ўвайшлі прагаіерэй Свята-Елісавецкага жаночага манастыра айцец Сяргій (Сяргей Храпіцкі), актрыса Беларускага дзяржаўнага тэатра лялек Яна Агеенка, мастак па тэатральных касцюмах Таццяна Лісавенка, тэатразнаўцы Надзея Бунцэвіч і Кацярына Яроміна. Рэпертуар быў розным: ад традыцыйнай пастаноўкі “Цар Ірад” да “Маленькага прынца” паводле знакамітага твора Антуана дэ Сент-Экзюперы.

У фестывальнай плыні тэа, хто працуе ў батлейках і ляльчых тэатрах, не толькі паказвалі спектаклі. Прайшлі круглыя сталы, творчыя майстар-класы, былі паказаны асобныя музычныя нумары ў гонар Раства Хрыстова. Ладзілася акцыя “Святло душы — дабрачыннасць” для дзяцей у інтэрнатах, дзіцячых дамах і навучальных установах.

Арганізатары фестывалі казалі, што даюць пра адраджэнне і развіццё традыцый батлейкі і мастацтва тэатра лялек, пра стварэнне творчых гуртоў пры праваслаўных прыходах, навучальных установах ды ўстановах культуры. Фэст — гэта і зносіны, абмену досведам паміж гуртамі.

“Батлейка далучае глядачоў да беларускай культуры і духоўна-маральных каштоўнасцяў народа”, — лічыць вядомы актывіст Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага Аляксандр Ждановіч. Ён з жонкаю Людмілай, сястрой міласэрнасці — уліку галоўных арганізатараў фестывалі, яны ж разам з ёй і вялі святочныя дзеі. Між тым на сайце sobor.by актывіст заўважыў: ён — толькі выканаўца, а ідэя фестывалі належыць жонцы.

ЛІНІЯ ЛЁСУ

“Так хочацца дажыць да юбілею Перамогі..”

У полымі страшнай вайны мінчанка Любоў Шалімава страціла ўсіх блізкіх, але змагла выжыць, стаць падтрымкаю для многіх. Цяпер яе верныя сябры — актывісты беларускай суполкі з Іркуцка.

Усё менш ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны застаецца побач з намі. Мы ж маем шчасце ведаць у Іркуцку адну з іх — ураджэнку Мінска, былую партызанскую разведчыцу Любоў Сямёнаўну Шалімаву. Нядаўна, 12 студзеня, віншавалі яе з 90-годдзем. Пажадалі супляменніцы здароўя, бадзёрастці духу. Пазнаёміліся ж мы ў 2004-м. Беларусь тады святкавала 60-годдзе Вызвалення, і па даручэнні Пасольства Беларусі ў Расіі актывісты Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чарскага падключыліся да патрыятычных спраў. Удзельнікі вайны з Беларусі і тыя, хто ваюваў на яе тэрыторыі, праганяў ворага ў 1944-м ушаноўваліся юбілейнымі медалямі “60 год вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў”. Мы працавалі са спісамі ваенкаматаў, саветаў ветэранаў. Было і ўрачыстае ўручэнне медалёў: акт удзячнасці беларускага народа вызваліцелям. І тады Любоў Сямёнаўна запоўніла анкету, уступіла ў нашае таварыства. Дарэчы, у анкетце на пытанне, якімі бацьчыца яна асноўныя напрамкі работы ГТБК, адказала: дапамагачь маламаёмасным. У 2009-м, да 65-й гадавіны Вызвалення Беларусі, ёй таксама ўручалі медаль.

Нарадзілася яна 12 студзеня 1925 года ў Мінску. Пра сябе кажа, што лёс яе — як у песні: “Врагі сожгли родную хату, стубили всю его семью. Куда ж идти теперь солдату, кому нести печаль свою?” Адрозна пасля выпускнога балю жыццё яе крута памянялася. Ужо 22 чэрвеня 1941 года нямецкія самалёты бамбілі Мінск, скідалі дэсантнікаў. Пад час бамбёжкі на сваіх працоўных месцах загінулі бацькі Любы, Кацярына Васілеўна і Сямён Іванавіч. Яна засталася адна і без прытулку, бо дом, у якім жыла сям’я Шалімавых, быў разбураны. Калі ў Мінску ўтварылася падпольная арганізацыя, Люба з сяброўкамі ўступіла ў яе. Падпольшчыкі дапамагалі ствараць партызанскія групы. І Люба апынулася ў партызанскім атрадзе, у якім у красавіку 1942-га было больш за 3 тысячы байцоў.

У партызанскай друкарні

Хадзіла ў разведку па хутарах і вёсках, усталёўвала сувязі, даведвалася, дзе размешчаны камендатуры, як ахоўваюцца, колькі там салдат і якое ў іх узбраенне. Збірала іншую інфармацыю. Была і наборшчыцай у друкарні, што выпускала ўлёткі. На заданні брала сумку з медыкаментамі, аказвала першую дапамогу параненым, удзельнічала ў падрыве чыгункі. Дзейнасць партызана-выведніка — небяспечная і рызыкаўная, аднак заданні Люба выконвала добрасумленна.

Самая памятная аперацыя — гэта вызваленне ў 1943-м ад ворагаў Гомельскага аэрадрома, а потым і ўсяго горада. Укаранены ў вышэйшае камандаванне паліцыі партызанскі разведчык зладзіў выселле з мясцовай дзлжынай, на якое запрасіў і ўсё нямецкае начальства гарнізона. У якасці сяброўкі нявесты туды накіравалі і Любу. Даводзілася ўсміхацца фашыстам, трываць іх прыставанні, падліваючы ўзмоцненыя дозы спіртнога. Калі госці аг’янелі, гаспадар спусціў вартавога сабаку: сігнал да дзеяння. Узляцела сігнальная ракета, па перыметры аэрадрома пачалася стрэльба, у памяшканне, дзе гуляла выселле, уварваліся партызаны і знішчылі ворагаў. Стрэлалі і Люба з прыхаванага ў сумачцы пісталета. А раніцай увесь Гомель быў вызвалены,

Партызаны мініруюць чыгуначнае палатно. Гомельская вобласць. 1943 г.

і на мясцовы аэрадром сталі адзін за другім прыбываць савецкія самалёты: прывозілі зброю, боепрыпасы і харчаванне, вывозілі параненых на Вялікую зямлю. У горадзе ўсталювалі Савецкую ўладу, а Сямён Рыгоравіч Суслаў, Любін камандзір з брыгады “Жалызняк”, да таго часу ўжо атрымаў званне маёра, быў прызначаны старшынёй гарсавета. І Люба засталася пры ім радысткай. Потым паступіў загад яшчэ аб адным прарыве: у Свірска раён Вілейскай вобласці, дзе брыгада таксама аднавіла Савецкую ўладу. Калі ў 1943-м партызанскія атрады

злучыліся з Чырвонай арміяй, Сямён Суслаў і Любоў Шалімава пажаніліся. Дарэчы, яна пакінула сабе дзявоцкае прозвішча: спадзявалася, так лягчэй пасля вайны яе змогуць адшукаць сваякі. Але ніхто з родных яе так і не знайшоў, ды і ўласны вышук нічога не даў...

За аперацыю пад Гомелем яна атрымала медаль “Партызану Айчыннай вайны I ступені”, а пасля і ордэн Айчыннай вайны I ступені. Многія яе баявыя сябры пайшлі дабіваць фашыстаў у іх логаве. А камандаванне брыгады “Жалызняк” пакінулі ў Беларусі: аднаўляць гаспадарку, наводзіць парадак на зямлі. На мяжы з Латвіяй у верасні 45-га ў яе сям’і нарадзіўся сын Барыс. Мужа дэмабілізавалі, а неўзабаве як

Любоў Сямёнаўна Шалімава

Расійскага камітэта ветэранаў вайны і воінскай службы, ганаровай граматай “За ўзорнае выкананне воінскага і грамадзянскага абавязку па абароне Айчыны ў гонар Дня ваеннай разведкі”, граматамі і прэміямі ад губернатара Іркуцкай вобласці і мэра Іркуцка, граматамі абласнога, гарадскога і акруговага саветаў ветэранаў.

Калі ж мы гаварылі з юбіляркай, яна шмат казала пра іншых, як ім нялёгка: у каго пенсіі маленькія, хто без родных жыве. Сябе лічыць чалавекам шчаслівым, удачлівым. Згадвала, як шукала спонсараў для ветэранаў, і калі прасіла за іншых — не адступала, ведала: ніхто, акрамя яе, гэтую непрыемную працу не зробіць. “Часам прыйдзеш — і відаць: мы ўжо там надакучылі... — прыадкрывае ветэранка тое, пра што нячаста гавораць. — Так і глядзім адзін аднаму ў вочы: і ім сорамна, і я чакаю адказу. Дадому, бывала, вярнуся з такой сустрэчы, і адчуваю сябе хвораю. А потым паціху адпусціць... Затое да ветэранаў як зойдзеш — у іх аж вочы пачынаюць святціцца! Так што галоўнае ў гэтай рабоце — зносіны, уменне іх з рознымі людзьмі выбудоўваць”. А пры тым і ў нашай сяброўкі вочы свеціцца, усміхаецца. Са свайго лёсу дзівіцца: “Засталася адна ў 16 гадоў — і выжыла, і прайшла вайну, выйшла замуж і яшчэ — жыву так доўга! Вядома, мне сям’я дапамагае, сын клапаціцца. А наогул я імкнуся думаць толькі пра добрае!”

Толькі апошнія два гады яна не прыходзіць на нашы мерапрыемствы, але маем зносіны па тэлефоне. Мы расказваем Любоў Сямёнаўне, што плануем рабіць, затым яна тэлефануе: цікавіцца, як усё прайшло. Калі з’езджае з горада — напрыклад, у лістападзе ў санаторый, то папярэджвае, і калі вяртаецца — таксама. Каштоўная, дарэчы, завядзёнка і іншым у прыклад! Так будуюцца нашы зносіны. Штотраз на развітанне кажа: “Не забывайце, пакуль жывая”. У дзень юбілею нашы актывісты наведлі Любоў Сямёнаўну дома, павіншавалі з днём нараджэння. Пагаварылі пра жыццё. Апошні раз мы былі ў яе ў кастрычніку. Дарэчы, у нашым беларускім таварыстве з усімі сябрамі суполкі, асабліва з тымі, хто ў ёй актыўна працаваў, такія цёплыя адносіны. Пагаварыць, паслухаць — для іх вельмі важна.

Нягледзячы на паважаны ўзрост, Любоў Сямёнаўна выглядае добра, у яе ясны розум. І па доме ўсё сама робіць, гатуе, стараецца часцей гуляць. Гледзячы на яе, і мы таксама верым: наш “грамадскі шлях” прывядзе толькі да добрага. Нам проста шчасце, падарунак лёсу: мець перад вачыма такі прыклад! Раўняемся!

На развітанне супляменніца пажадала нам мірнага неба над галавою, здароўя і самае галоўнае: не забываць старых...

Валянціна Карнаухава, Міхась Свішчук, Алёна Сіпакова, г. Іркуцк

АД РЭДАКЦЫІ

Калі тэкст быў падрыхтаваны да друку, у рэдакцыю прыйшло паведамленне ад Ліліі Худзяковай — адной з актывістак беларускай суполкі з Іркуцка, якой “пашчасціла пабываць на вельмі значнай падзеі ды з сябрамі павіншаваць з 90-гадовым юбілеем беларускую партызанку, цікавага чалавека Любоў Сямёнаўну Шалімаву”. Лілія піша, што юбілярка па-ранейшаму актыўная і жыццядарасная. Свята праходзіла за вялікім сталом, які накрывала імянінніца і яе галоўная памочніца, 20-гадовая праўнучка Кацярына. Усе хвалілі “фірмовыя сямейныя катлеты”, і Лілія апісвае асаблівы рэцэпт і тэхналогію іх прыгатавання, з удзелам і сына ветэранкі, Барыса Сямёнавіча Суслава — бо ў тым працэсе патрэбна немалая сіла. “Прадстаўнікі ГТБК прыйшлі на віншаванне не першымі, але і далёка не апошнімі, — удакладняе Лілія. — Госці ішлі ўвесь дзень, а тэлефон з дзевяці раніцы абрываўся ад званкоў.

Любоў Сямёнаўна віншавалі кіраўнікі розных арганізацый, сябры, ветэраны і многія іншыя”. Потым прыйшлі прадстаўнікі гарадской думы з сардэчнымі пажаданнямі і лістом з віншаваннямі і асабістым подпісам ад Прэзідэнта Расійскай Федэрацыі Уладзіміра Пуціна. Ветэранку кранула такая высокая ўвага, на яе твары было і здзіўленне, і замяшанне, і радасць, і удзячнасць. “Была ў тым хваляючым моманце і наша гордасць — за супляменніцу, што такі высокі гонар ёй аказаны, — піша Лілія. — Нам удалося высветліць, чаго жадае імянінніца ў дзень нараджэння. Сказала: больш за ўсё хацела б дажыць да юбілею, 70-годдзя Перамогі. Што ж, для кожнага ветэрана 9 Мая — самае чаканае свята ў годзе”. Рэдакцыя далучаецца да віншаванняў ветэранцы, што атрымала яна ад супляменнікаў з Іркуцкага таварыства беларускай культуры. З юбілеем Вас, Любоў Сямёнаўна!

ПРЭСТЫЖ КРАІНЫ

У плыні вялікай оперы

Конкурс вакалістаў, які ўпершыню праходзіў перад Калядамі ў Мінску, упрыгожыў 5-ы Міжнародны оперны форум у Вялікім тэатры

Іван Ждановіч

Па тым, як у краіне ставяцца да высокага мастацтва, можна меркаваць і пра дзяржаву, і пра яе народ. “З той жа оперы” і такое назіранне: “Скажы мне, хто твае сябры — і я скажу, хто ты”... Ёсць “тэставыя” з’явы, каб ацаніць сапраўдную вартасць, “узровень культурнасці” грамадства ці асобнага чалавека. Зрэшты, словы пра дзяржаву і народ — мая імправізацыя на тэму таго, што казаў у Мінску гендырэктар Львоўскай оперы Тадэй Едэр. Ён быў адным з членаў журы на першым Мінскім міжнародным форуме вакалістаў, а на прэс-канферэнцыі ў Вялікім тэатры адзначыў: “Калі сёння ў гэтым цудоўным тэатры, у гэтай цудоўнай краіне праходзіць такі форум — гэта і паказчык таго, як тут людзі ставяцца адзін да аднаго”.

Тадэй Аляксандравіч пра опернае мастацтва гаварыў узнёсла: “У оперы ўсе сюжэты — трагічныя. Перажываючы, пакутуючы разам з артыстамі, мы выходзім са сваёй пачуццямі, пачынаем разумець чану жыцця, стасункі з тымі, хто вакол нас, больш

Марыя Шабуня

цаніць бацькоў, сваю краіну і сваю зямлю. Бо хто не пакутаваў, не перажываў — той і любіць па-сапраўднаму не ўмее. Праз пакуты і перажыванні расце душа чалавечая, праз іх мы знаходзім адзін аднаго — і пачынаем цаніць тое, што здабылі”. Далей была фраза пра нашу цудоўную краіну. У канцы выступлення сябар Беларусі сказаў: “Нізкі паклон і вялікі дзякуй гэтаму апантанаму чалавеку — Уладзіміру Грыдзюшка. Гэта гонар беларускай культуры! Я не баюся высокіх слоў — бо гэта праўда”.

Прыгожая “песня львоўскага гасця”! Дарэчы, заслугі гендырэктара Вялікага тэатра і яго паплечнікаў высока ацаніла і дзяржава: нядаўна Уладзімір Грыдзюшка ў ліку іншых вядомых асоб атрымаў на сцэне Палаца Рэспублікі прэмію “За духоўнае адраджэнне” з рук Прэзідэнта Беларусі — за пастаноўку балета Уладзіміра Кузняцова на лібрэта Аляксея Дударова “Вітаўт”. А на прэс-канферэнцыі з нагоды

Сцэна з прэм’ернай оперы “Паяцы” Руджэра Леанкавала

Мінскага Міжнароднага опернага форуму Уладзімір Паўлавіч казаў пра Конкурс вакалістаў: “Цікаваць вялікая, можа, і таму, што ў журы — кіраўнікі найвялікшых оперных тэатраў Еўропы. Так што ёсць магчымасць салістам сябе паказаць, быць заўважанымі. Паступіла 280 заявак з 24 краін. Уроста-выя рамкі мы рассунулі: могуць удзельнічаць і студэнты, і спевакі, якія прадстаўляюць прафесійную сцэну”. З Расіі паступіла найбольш заявак — 125, з Беларусі — 45, з Украіны — 25, ад іншых, у асноўным еўрапейскіх краін — па 3-5.

На прэс-канферэнцыі прагучала пытанне: чаму на мінулых форумах, гала-канцэртах у Нацыянальным тэатры оперы і балета амаль не гучала беларуская мова? Мы, дарэчы, прапанавалі запрашаць на Калядны форум артыстаў з замежжа, якія маюць беларускія родавыя карані ці жылі тут, набывалі адукацыю. Збіраць родных, сваякоў “з усіх дарог” на Каляды — даўня беларуская традыцыя. Галоўны рэжысёр тэатра Міхаіл Панджавідзэ нагадаў: летась ён паставіў оперу “Сівая легенда” Дзмітрыя Смольскага (лібрэта Уладзіміра Караткевіча). Яна гуча-

ла на форуме — але і ўсё... Згадвалі кіраўнікі тэатра, што калісьці “ў рамках міжнароднага маладзёжнага форуму” былі беларускія спевакі, якія працуюць за мяжой. У планах — пастаноўкі беларускіх опер, яны будуць на наступных форумах.

Уладзімір Грыдзюшка заўважыў: няхай і супляменнікі з замежжа звяртаюцца да кіраўніцтва тэатра, прапановы абавязкова разгледзім. Тут павінен быць і сустрэчны рух. Ёсць шмат іншых праектаў, на якія тэатр запрашае выхадцаў з Беларусі. На сцэне Вялікага ідуць оперы “Сівая легенда”, “Дзікае паляванне караля Стаха” Уладзіміра Солтана. “Паставім і новыя — пры ўмове, што будуць пісаць оперы нашы кампазітары, а з імі і лібрэтысты — на беларускай мове”, — запэўніў гендырэктар Вялікага тэатра.

На Конкурс вакалістаў прыехала больш за 150 выканаўцаў з 20 краін. Гран-пры — у тэнара Раміза Усманова з Узбекістана. Першая прэмія, да вялікай радасці публікі, у маладой беларускай спявачкі Марыі Шабуні. Віншую пераможцаў і ўсіх арганізатараў Конкурсу! Спадзяемся, беларуская мова будзе шырэй гучаць на Оперным форуме.

ВЕСТКІ

Свята справе ў дапамогу

Беларуская грамада ў Малдове святкавала Новы год па старым стылі, будуючы планы на будучыню

Адзначаць Стары Новы год — добрая традыцыя нашых продкаў. Пачалася яна з тае пары, як у Расіі, а пэўна ж і на беларускіх тэрыторыях, адбыўся свецкі пераход на новы час: летапісчэнне па грыгарыянскім календары. “У Расіі грыгарыянскі каляндар быў уведзены дэкрэтам Савета народных камісараў, падпісаных У. І. Леніным 26 студзеня 1918 года” — канкрэтызуе пачатак традыцыі інтэрнэт. Стары юліянскі каляндар, як вядома, выкарыстоўваецца і цяпер у шэрагу праваслаўных цэркваў розных краін. З храмаў і прыйшла традыцыя Старога Новага года ў нашы сем’і.

Збіраліся мы ў Кішыніве ў Доме нацыянальнасцяў. На імпрэзу запрасілі прадстаўнікоў Пасольства Беларусі ў Малдове, актывістаў рускай, украінскай, армянскай і азербайджанскай суполак. Павіншавалі адзін аднаго з усім “цыклам” зімовых святаў, падвялі вынікі працы за мінулы год, намесцілі планы.

На святочным мерапрыемстве было месца і справам, і веселасці. Мы правялі шэраг віктарын і конкурсаў на веданне роднай мовы і гісторыі Беларусі, расказвалі, як раней адзначалі беларусы язычніцкія Каляды, свецкі Новы год і хрысціянскае Раство Хрыстова. Праўда, рабілі мы выснову, гэтая пара не дарма называецца святкамі: бо святы ідуць купна, адно за другім, а хрысціянскія традыцыі, спевы і сімволіка, напрыклад, актыўна ўкрапляюцца і ў старажытны абрад калядавання. Больш таго: кажучы прадаўняе слова Каляды, беларусы часам маюць на ўвазе ўсе святы зімовай пары “на стыку гадоў”. Мы з ахвотай паспявалі беларускія песні, патанцавалі, жадалі адзін аднаму шчасця і здароўя, поспехаў у новым годзе. Хораша і цёпла было нам разам.

Юры Статкевіч, г. Кішыніў

ВЫТОКІ

Душа народная спявае

У Пружанах адзначылі 75-я ўгодкі Нацыянальнай акадэмічнай харавой капэлы Беларусі імя Рыгора Шырмы і ўшанавалі памяць яе заснавальніка

У кожнага народа ёсць вяршыні, асобы, па якіх яго пазнаюць у свеце. З ліку такіх у беларусаў і Рыгор Шырма. Маэстра-дырыжор, паэт у песні, дбайны збіральнік усяго мелодычна-адметнага, што ўзгадала наша зямля за ўсю сваю гісторыю. Гэта ён быў ля вытокаў Нацыянальнай акадэмічнай харавой капэлы Беларусі, якая цяпер носіць яго імя.

Пачынаўся жыццёвы шлях Рыгора Раманавіча ў 1892 годзе ў вёсцы Шакуны Пружанскага павета Прудзенскай губерні — цяпер Брэстчына. Пружанскі край вельмі багаты на песні-брыльянты: толькі

ўмей іх сабраць ды адшліфаваць. Так і рабіў знакаміты фалькларыст, аддаючы потым плён працы на шчасце і радасць супляменнікам. Майму дзеду Аляксандру Жураву пашчасціла быць артыстам у капэле з 1955 па 1968 гады — пра тое згадвалася ў тэксе “Песня, што не ведала межаў” (“Голас Радзімы”, 30.08.2012). З яго аповедаў я ведаю пра поспехі калектыву, якімі шчырымі апладысмантамі сустракала спевакоў публіка. На дырыжорскім узвышэнні ў важных канцэртах, так званых урадавых, у Мінску ці Маскве, на Спеўным полі Эстоніі ў прадмесці Таліна ці пад Вільнюсам сівы, як лунь, Рыгор Шырма глядзеўся гэтакім асілкам, спаважаны — як сама Беларусь, як Белавежская пушча, адкуль дзядзька Рыгор быў родам.

Пра яго памятае родны кут. Там, у Пружанах, дзе Рыгор Шырма працаваў, летась 28 лістапада ладзілася ўрачыстасць: адзначалі 75-ю гадавіну з часу заснавання Харавой капэлы. Яна, дарэчы, у 1939-м была Беларускай ансамблем песні і танца. На плошчы да помніка Рыгору Раманавічу ўсклалі кветкі, гучалі цёплыя словы пра фалькларыста і плён яго працы, быў святочны канцэрт у Палацы культуры. І сама Харавая капэла, якой з 1987 года кіруе Людміла Яфімава, брала ва ўрачыстасцях актыўны ўдзел.

Свята праходзіла душэўна, на высокім мастацкім узроўні. Ва ўрачыстасцях удзельнічалі прадстаўнікі мясцовай улады, грамадскасці горада, кіраўнік народнага камернага хору Палаца культуры Якаў Малайчук, дырэктар

Кветкі да помніка Рыгору Шырме ў Пружанах

Музея-сядзібы “Пружанскі палацкі” Юры Зялёвіч ды іншыя паважаныя людзі. Папоўніўся цікавымі экспанатамі музей, прысвечаны Рыгору Шырме, у Дзіцячай школе мастацтваў, якая носіць яго імя. Прайшоў круглы стол на тэму “Рыгор Шырма — стваральнік

беларускага народнага хору”. Кульмінацыяй свята стаў яркі, самабытны канцэрт калектываў Пружаншчыны з удзелам Харавой капэлы Рыгора Шырмы.

Васіль Жураў, магістрант Беларускага дзяржуніверсітэта культуры і мастацтваў